

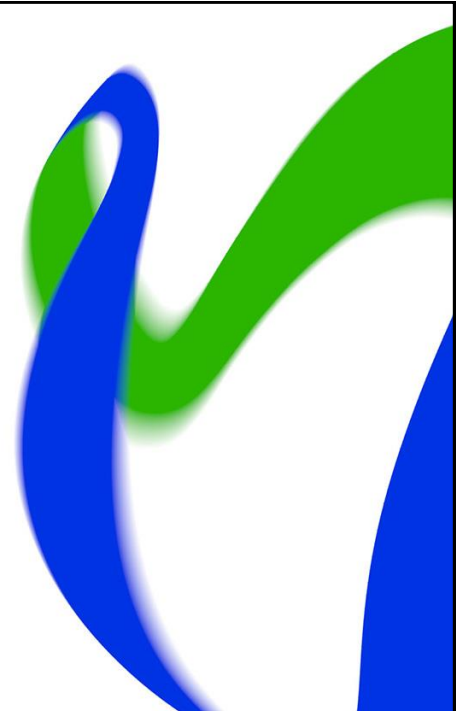

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Tekijänoikeudet opetuksessa

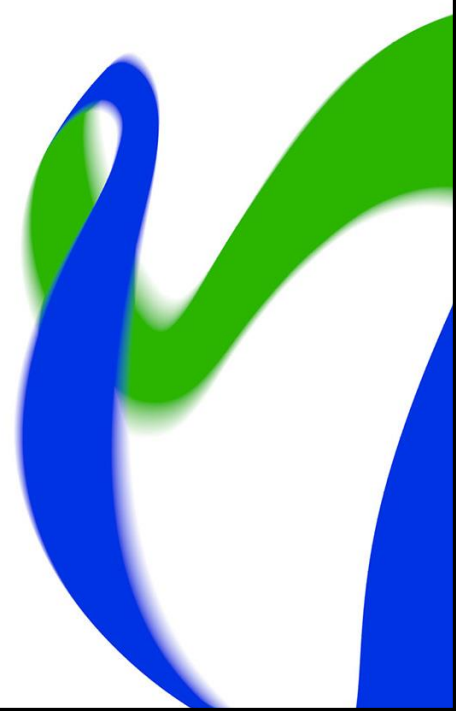
Sanna Haapää
Lakimies, Opetushallitus

KEOS 2017, 25.11.2017

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kyselyjen kertomaa...

Itse tehty materiaali opetuksessa tai sen valmistelussa

	päivittäin	muutama krt/vko
Peruskoulut ja lukiot	26,6 %	30,9 %
Ammatilliset oppilaitokset	50,2 %	33,1 %
Ammattikorkeakoulut	54,7 %	28,0 %
Yliopistot	31,1 %	34,6 %

Lähde:

Kopioston selvitys: Tekijänoikeus ja opetus
elokuu 2015

Itse tehdyn materiaalin jakaminen kollegoille

	suljettu sisäverkko	avoin internet
Peruskoulut ja lukiot	1,6 %	0,4 %
Amm. oppilaitokset	3,9 %	0,7 %
Amk	11,7 %	2,0 %
Yo	6,0 %	3,0 %

Lähde:

Kopioston selvitys: Tekijänoikeus ja opetus
elokuu 2015

Kollegan tekemä materiaali opetuksessa tai sen valmistelussa

	päivittäin	muutama krt/vko
Peruskoulut ja lukiot	1,9 %	11,4 %
Ammatilliset oppilaitokset	2,7 %	14,9 %
Ammattikorkeakoulut	4,5 %	13,0 %
Yliopistot	3,5 %	13,3 %

Lähde:

Kopioston selvitys: Tekijänoikeus ja opetus
elokuu 2015

Kollegan laatiman materiaalin alkuperä

	Pk ja lukio	Amm. opl	Amk	Yo
Suoraan kolegalta	68,3 %	73,8 %	77,3%	83,5 %
Avoin internet	17,1 %	0,0 %	12,5 %	5,5 %
Koulun/oppilaitoksen sisäverkko	7,3 %	27,9 %	37,5 %	18,3 %
Internetissä oleva aineistopankki	7,3 %	1,6 %	9,1 %	3,7 %
Muu lähde	7,3 %	8,2 %	0,0 %	3,7 %

Lähde:

Kopioston selvitys: Tekijänoikeus ja opetus
elokuu 2015

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Lyhyesti tekijänoikeudesta

Teos

- Suojaa saavat itsenäiset ja omaperäiset teokset
- Tekijänoikeus syntyy tekijälle heti kun teos on luotu
- Suojaa ei saa idea, tieto, menetelmä, juoni, tutkimustulos, käsite jne.
 - Esim. kuka vaan voi kirjoittaa samasta aiheesta, kunhan ei kopio, vaan tekee sen itsenäisellä ja omaperäisellä tavalla
- Opetus- ja kulttuuriministeriössä toimiva tekijänoikeusneuvosto antaa tarvittaessa lausunnon siitä, onko kyseessä teos vai ei

TN 2003:14 oppikirja ja käsitteet

- X oli kehittänyt uusia käsitteitä, esim. ”ripa- ja varsisääntö” sekä ”suljettu jonomitoitus”
- Yksittäisiä teknisiä nimityksiä tai käsitteitä → eivät teoksia
- Käsitteiden käyttämiseen muissa oppikirjoissa ei tarvita X:n lupaa, vaikka käsitteitä on ensimmäisen kerran käytetty X:n kirjassa ja vaikka käsitteiden kehittäminen on edellyttänyt tutkimustyötä ja perehtymistä alan kirjallisuuteen.
- Oppikirjaa suojataan teoksena

TN 2004:15 koulutusaineisto

- Koulutusaineisto ”Irtisanominen – odottamaton kriisi” käsitti 11 sivua, joilla ranskalaisin viivoin tietoja irtisanomistilanteeseen liittyvistä kysymyksistä, 5–20 kpl/sivu
- Kyseessä lähinnä yhteen koottuja aihepiiriä koskevia avainsanoja, iskulauseita ja aihepiiriä käsittelevää tavanomaista sanastoa
- Aineisto ei ollut teos

TN 2009:1 Perehdytysmateriaali

- Perehdytysprojektin 34-s loppuraportti liitteineen sekä osaamista kartoittava kyselylomake, jossa 8 s ja 150 kysymyskohtaa
- Loppuraportti ja sen tietyt liitteet siinä määrin itsenäisiä ja omaperäisiä, että pidettävä teoksena
- Kyselylomake ei ilmentänyt sellaista persoonallista luomistyötä, että sitä voitaisiin pitää itsenäisenä ja omaperäisenä teoksena.
 - kysymykset olivat ilmaisultaan lyhyitä, tavanomaisia ja yksinkertaisia.

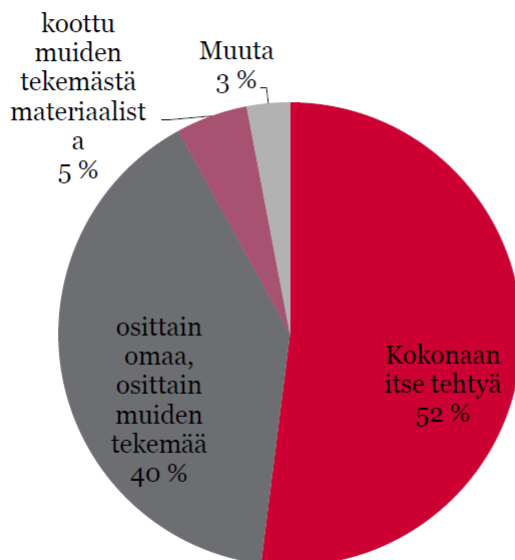

Opettaja käyttää muiden teoksia opetuksessa

Opettajan oma materiaali

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖ

Muiden tekemää materiaalia koskeva lupa tai lisenssi

	Perusk./ lukiot	Amm. oppil.	Amk	Yliopisto
Lisenssi:				
Avoin lisenssi	3,8	4,7	9,5	8,2
Jokin muu lupa	21,0	12,4	17,7	14,1
Ei lisenssiä	41,9	56,5	48,3	38,3
Ei tietoa	33,3	26,4	24,5	39,4
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0

Lähde:
Kopioston selvitys: Tekijänoikeus ja opetus
elokuu 2015

Digilupa

- Opetus- ja kulttuuriministeriö on hankkinut Digiluvan peruskouluille, lukioille ja ammatillisille oppilaitoksille 1.8.2014 alkaen.
- V. 2017 lähtien Digiluvan neuvottelee Opetushallitus
- Korkeakoulut sopineet erikseen Digiluvan
- Lisätietoa Digiluvan sisällöstä www.kopiosto.fi sekä www.kopiraitti.fi

Digilupa – uusia mahdollisuuksia opetukseen ja tutkimukseen

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖ

- Digiluvalla saa
 - Kopioida verkosta aineistoja
 - Skannata osia painetuista julkaisuista
 - Välittää aineistoja opetusryhmälle suljetussa verkossa
 - Tehdä tallenteita etäopetusta varten
- Ainoa luparatkaisu, joka mahdollistaa tämän kaiken yhdellä luvalla

Digilupa mahdollistaa

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖ

- **Aina tuoreimman aineiston käytön opetuksessa**
 - Uusimmat artikkelit verkkolehdistä
- **Oman esityksen elävöittämisen**
- **Aineiston jakamisen opetusryhmälle sähköisesti**
 - Suljetussa verkossa, esimerkiksi Moodle tai muu oppimisympäristö
 - Aineisto saa olla opetusryhmän saatavilla kurssin tai muun opintokokonaisuuden ajan
- **Verkko-opetuksen monipuolisen toteuttamisen**
 - Aineiston ja tallenteiden välittäminen opetusryhmälle

Digilupa Yksinkertaista ja helppoa

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖ

Verkkoaineiston käyttö

Tarkista, koskeeko aineistoa

- Erillinen lisenssi tai sopimus
- Vaatiiko sivusto kirjautumista / rekisteröitymistä
- Ei av-aineisto, musiikki, maksullinen sähköinen oppimateriaali

1. Kopioi max. 20 sivua

- Oppimisympäristöön
- Osaksi omaa esitystä, oppimateriaalia tmv.

2. Käytä

- Kurssin tai opintokokonaisuuden ajan opetuksessa

Digilupa Yksinkertaista ja helppoa

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖ

Digitointi (Skannaus)

Ei työkirja, näytelmä

1. Digitoi: 5 sivua (peruskoulut), max 50 % julkiasusta / 15 sivua (lukiot ja ammatilliset), max. 15 % julkaisusta

- Oppimisympäristöön
- Osaksi omaa esitystä, oppimateriaalia tmv.

2. Käytä

- Kurssin tai opintokokonaisuuden ajan opetuksessa

KOPIOSTON LUVALLA

SKANNAAMINEN

Peruskouluissa:

Enintään 5 sivua/julkaisu, ei kuitenkaan enempää kuin puolet koko julkaisusta

Nuottiaineisto: sama sivumäärä

Lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa: Enintään 15 sivua/julkaisu, ei kuitenkaan enempää kuin 15 % koko julkaisusta

Nuottiaineisto: sama sivumäärä

KOPIOIMINEN AVOIMELTA INTERNETSIVUSTOLTA

Enintään 20 sivua, jotka vastaavat tulostettuna A4-kokoa

Nuottiaineisto: sama sivumäärä

VÄLITTÄMINEN

Aineiston saa tallentaa oppilaitoksen suljettuun sisäverkkoon oman opetusryhmän saataville kurssin tai opintokokonaisuuden ajaksi

EI SALLITTU

Työ- ja harjoituskirjat, vastauskirjat

Maksulliset tai rekisteröintiä vaativat aineistot

Kotimaiset näytelmät

Musiikki ja av-aineistot

Aineistot, joihin oppilaitoksella on muuhun lisenssiin perustuva käyttöoikeus

Aineistopankkien muodostaminen

OPPIlaitosLUVAT

Oppilaitosten kopiointilupa

Valokopiointi

Digitaalinen kopiointi ja käyttö

Kuinka paljon saa kopioida

Mitä luvalla ei saa kopioida

Etä- ja verkko-opetus

Aineistojen hyödyntäminen Kopioston kopiointiluvalla

Tv- ja radio-ohjelmien opetustallennus- ja esittämisluva

Musiikin esittämis- ja tallentamisluvat oppilaitoksille

Elokvien esittäminen opetuksessa

Näytelmien esittäminen oppilaitoksessa

Esitteitä

Aineistojen hyödyntäminen Kopioston kopiointiluvalla

Verkkomateriaali

Historian opettaja voi kopioida toisen maailmasodan päättymisestä kertovia artikkeleita niin suomalaisista, ruotsalaisista ja italialaisista kuin japanilaisistakin lehdistä ja käyttää niitä luokan omassa suljetussa verkkoympäristössä, PowerPoint-esityksissä ja muutoin opetuksessa.

Louvren ja Ateneumin sivuilta tai vaikkapa verkossa olevasta Kansallisgalleriasta voi kuvaamataidon kursseille hakea kuvia tarvittavista taideteoksista ja kopioida ne omaan esitykseen ja kuvaamataidon tunnille inspiraation lähteeksi.

Englannin kielen tunnilla oppilaat voivat hyödyntää New Yorkin verkkolehtiä tehdessään projektityötä esimerkiksi Broadwayn musikaaleista kopioimalla lehdistä ja verkkosivuilta artikkeleita tai kuvia omaan projektityöhönsä. Heillä on käytössään joka päivä uusin ja tuorein materiaali verkon kautta.

Opetustallennusluva

Opetustallennusluvalla saa esittää opetuksessa kotimaisia ohjelmia Yle Areenasta ja Elävästä arkistosta sekä tallentaa tv-ohjelmia opetus- ja tutkimuskäyttöä varten Yle TV1 -, Yle TV2 -, MTV3- sekä Yle Teema & Fem -kanavilta, lukuun ottamatta elokuvia, mainoksia ja ulkomaisia jatkuvajuonisia sarjoja.

www.operight.fi

Tarvitaanko musiikin esittämiseen oppitunnilla lupia?

Kysymys:

Tarvitaanko musiikin esittämiseen oppitunnilla lupia?

Vastaus:

Lupaa ei tarvita musiikkiteoksen esittämiseen opetustilanteessa (Tekijänoikeuslaki 21 §).

Ansiotarkoituksessa harjoitettavassa opetustoiminnassa lupa kuitenkin tarvitaan.

Oikeus esittää musiikkia oppitunnilla koskee vain musiikkia, ei musiikkivideoita. Videoiden esittäminen vaatii erillisen luvan, sillä 21 §:n mukainen esittämis-oikeus ei koske elokuvateoksia.

Tekijänoikeudessa kaikkea liikkuvaa kuvaa pidetään elokuvateoksena.

Linkit:

- [Tekijänoikeuslaki 21 §](#)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Opettaja opettaa tekijänoikeutta

Info På svenska

TERVETULOA

KOPIRAITTILAN KOULUUN

Kopiraattilan koulu on inspiroiva ja innostava pelillinen materiaali tekijänoikeuksien opettamiseen. Kopiraattilan koulusta löytyy jokaiselle ikäryhmälle ja koulutusasteelle omaa pelillistä ja pedagogista materiaalia. Lue lisää.

Peruskoulu	Lukio	Ammatillinen koulutus	Opettajankoulutus
------------	-------	-----------------------	-------------------

TERVETULOA

KOPIRAITTILAN KOULU

ETUSIVU

LUOKAT 1-2

LUOKAT 3-4

LUOKAT 5-7

LUOKAT 8-9

OPETTAJAN HUONE

ANNA PALAUTETTA TÄI KYSY LISÄÄ

KOPIRAITTI

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSALUESTO

© 2016 Kopiosto.

KOPIRAITTI

Etusivulle Tekijät

Mediataitoja 365 päivää vuodessa

www.mediataitokoulu.fi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Opettaja tekee omaa opetusmateriaalia

Opettajan palvelussuhteessa tekemä materiaali

- Tekijänoikeudet opettajalla
- Jos muut, esimerkiksi työnantaja tai kollega, haluavat käyttää tätä oppimateriaalia, asiasta tulee sopia tekijän eli opettajan kanssa.

www.operight.fi

Etusivu / Luvat / Opettajan luoman verkkomateriaalin käyttäminen ilman lupaa?

Opettajan luoman verkkomateriaalin käyttäminen ilman lupaa?

Kysymys:

Tein materiaalia ja tehtäviä verkkoon opiskelijoille viime lukuvuonna. Jätin tehtävät auki palauttamista varten, sillä osa opiskelijoista ei ehtinyt niitä ajoissa tehdä. Sain tietooni, että toinen opettaja saa kurssipalkkion siitä, että avasi tehtävät uudelle ryhmälle, joka palauttaa tehtävät hänelle. Tunteja tässä ei kukaan ko. ryhmälle pidä vaan kurssi on ns.verkkokurssi. Lupaa ei ole minulta kysytty. Onko minulla mitään oikeutta omaan (omalla ajallani valmistamaan) materiaaliini?

Opettajan luoman verkkomateriaalin käyttäminen ilman lupaa?

Tekijänoikeus suojaa luovaa teosta joka on itsenäinen ja omaperäinen. Tekijänoikeus antaa teoksen tekijälle oikeuden määrätä tekemästään teoksesta. Tämä kattaa myös oikeuden kieltää ja estää toisia käyttämästä tekijänoikeudella suojattua materiaalia. Kirjallisissa teoksissa tekijänoikeudellisen suojan saantiedellytys on matala. Huom! Laskentakaavat, yksinkertaiset ilmaisut ja numeeriset laskutehtävät eivät saa tekijänoikeudellista suojaa. Tekijänoikeudellisesta teoskynnyksestä löytyy enemmän tietoa [tästä](#).

Jos tehdyt tehtävät ovat kirjallisia tai kuvallisia tehtäviä ne todennäköisesti ylittävät ns. teoskynnyksen ja saavat tekijänoikeudellista suojaa. Siten tekijällä on oikeus määrätä teoksesta eli tässä tapauksessa oppimateriaalin käytöstä. Tekijänoikeudellisesti suojattua teosta ei saa muokata, levittää tai kopioida ilman tekijän lupaa. Näin ollen oppimateriaalin tekijällä on oikeus kieltää toista opettajaa käyttämästä tekijänoikeudellisesti suojattua materiaalia.

Opettajan tekijänoikeudet eivät yleisesti siirry oppilaitokselle, ellei asiasta ole erikseen sovittu työsopimuksessa tai muussa sopimuksessa. Oppilaitos ei voi määrätä opettajan luomasta materiaalista. Näin ollen oppilaitos ei voi velvoittaa tehtävien säilyttämistä verkkoympäristössä jotta toinen opettaja saisi käyttää materiaalia.

Riita tapauksissa kannattaa ensiksi ottaa yhteyttä materiaalia luvatta käyttäneeseen opettajaan ja kertoa hänelle, että oppimateriaalia on käytetty luvatta. Voit myös pyytää luvatta materiaalia käyttäneeltä opettajalta tekijänoikeuden nojalla hyvitystä teoksesi käytöstä, sillä hän on käyttänyt teostasi ilman suostumustasi (Tekijänoikeuslaki 57.1§). Pyytämäsi hyvitys voi olla enintään summa, jolla olisit laillisesti antanut toisen opettajan käyttää teosta.

TN 2006:11 Luentoesityksen tekijänoikeussuoja

- Kyse yliopiston opettajan luentoesityksen tallentamisesta ja tallenteen välittämisestä saman yliopiston toiseen yksikköön toiselle opetusryhmälle
- Tekijänoikeuslaki sallii kappaleen valmistamisen opetustoiminnassa tilapäiseen käyttöön (14 §)
- Mikäli tallennetta halutaan hyödyntää tilapäistä, luonteeltaan korvaavaa käyttöä laajemmin tai pysyvästi opetustoiminnassa, esimerkiksi hyödyntäen etäyhteyttä tai ilman, vaatii tällainen käyttö sopimuksen tekijänoikeuden haltijan kanssa.

ETUSIVU
BLOGI
TIETOA LISENSSEISTÄ
HAE SISÄLTÖÄ
JULKAISE AVOIMESTI
TOIMINTA

Olet täällä: [Alkuun](#) / Valitse lisenssi

Valitse lisenssi

Creative Commons -lisenssillä teoksen julkaiseminen ei tarkoita tekijänoikeuksista luopumista. Se tarkoittaa osan oikeuksista tarjoamista kenelle tahansa teoksen käyttäjälle, mutta vain tietyillä, sinun määrittelemilläsi ehdoilla.

Sinulle sopivan lisenssin löydät helpoiten käyttämällä lisenssivalitsinta. Creative Commons -lisenssit ja lisenssivalitsin sijaitsevat kansainvälisen Creative Commonsin palvelimilla. Lisenssin käyttäminen ei edellytä mitään rekisteröintiä tai muuta lupaa. Riittää, että lisäät tiedon valitsemastasi lisenssistä teoksesi yhteyteen. [Katso esimerkkejä eri mediatyyppien lisensoinnista](#) tai katso lyhyt [opasvideo](#):

JULKAISE
materiaali turvallisesti ja laillisesti

Siirry lisenssivalitsimeen

<https://creativecommons.fi/>

35

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos mielenkiinnostasi!

sanna.haanpaa@oph.fi

Puh. 0295 331 663

